

Iniciatíva za vznik

Slovenského divadla v Komárne štátnej príspevkovej organizácie

V Komárne, 9. novembra 2023

spracoval:

Jozef Černek, riaditeľ DMS Komárno
predseda občianskeho združenia Dramaták a Rebeli

+421 905 405 455

www.dramatak.eu

www.rebeli.sk

www.dmskomarno.sk

PREAMBULA

Iniciatíva za vznik nového divadla s názvom:

Slovenské divadlo v Komárne (štátna príspevková organizácia)

s plánovaným sídlom v Dome Matice slovenskej v Komárne, vzniká ako ďalší prirodzený krok po úspešnom, viac ako 19-ročnom pôsobení ochotníckych krúžkov a združení v Dome MS v Komárne.

Po vzore viacerých divadiel na území Slovenska, ktoré vznikli z ochotníckych združení, prevažne sústredených okolo MS, ako napríklad Divadlo Jonáša Záborského v Prešove, či Slovenské komorné divadlo v Martine, vznikla v Komárne potreba priamej pomoci štátu na ďalšie úspešné fungovanie slovenskej kultúry v okrese Komárno.

Inštitúcia financovaná štátom by mala podporovať vznik pôvodnej dramatickej tvorby, modernú kultúru, rozvoj slovensko-maďarských vzťahov na kultúrnej úrovni a najmä realizáciu kultúrnych podujatí pre Slovákov v okrese Komárno, ale aj všetkých Slovákov žijúcich v prihraničných oblastiach južného Slovenska a v Maďarsku.

Hlavným cieľom iniciatívy je, aby v okrese, kde sú Slováci v menšine, bolo aj naďalej zabezpečené kultúrne vyžitie minimálne v tom rozsahu, ako je to posledné roky.

Sekundárnym cieľom iniciatívy je postupný vznik slovenskeho profesionálneho divadla s vlastnými priestormi, ktoré má už v tejto chvíli postavené základy v podobe zatiaľ neprofesionálnych ochotníckych združení.

Terciálnym, ale zrejme najdôležitejším cieľom iniciatívy, je zamedzenie finančného krachu budovy Domu Matice slovenskej a tým aj ukončeniu činnosti jediného slovenského divadla v Komárne.

Východisková situácia

Matica slovenská prostredníctvom svojho pracoviska **Domu Matice slovenskej v Komárne**, v spolupráci s občianskym združením **Dramaták a Rebeli** a mestom **Komárno**, vytvárajú podmienky, vďaka ktorým tu už 19 rokov úspešne vzniká pôvodná tvorba a realizuje sa priemerne 35 - 50 javiskových foriem ročne.

Pôvodnú tvorbu tu zastrešujú najmä:

Kolektívni členovia MS sídlia v DMS Komárno:

- Dramatický krúžok Gymnázia Ľ. J. Šuleka pri MO MS Komárno (36 členov súboru)
 - folklórom inšpirovaný súbor Slovenskí rebeli (54 členov súboru)
 - Divadlo Komora (19 členov súboru)
- (ročne spolu vytvárajú cca 35 predstavení ročne)

Hostujúce združenia a organizácie

- Radošinské naivné divadlo
- Divadlo Maska
- GUnaGU
- Divadelné centrum Martin
- Divadlo Komédie
- a ďalšie

V okrese Komárno je 63,8 % zastúpenie maďarskej národnosti a 28,3% slovenskej národnosti. Len v 5 zo 41 obcí tvoria Slováci väčšinu. **Inde, aj priamo v Komárne (33,51%), sú Slováci v menšine** (údaj z roku 2011).

Pre maďarskú väčšinu v okrese mimoriadne úspešne funguje **Jókaiho maďarské oblastné divadlo** a aj **Mestské kultúrne stredisko Béni Egressyho**. Obe tieto inštitúcie do svojej dramaturgie sporadicky (*Jókaiho divadlo raz ročne, MsKS 4-6 krát ročne*) vkladajú aj slovenské predstavenia. Avšak, musia sa správať trhovo a komerčne a vzhľadom na svoju veľkosť, a teda aj vysoké náklady a malý trh, sa im viac predstavení v slovenskom jazyku neoplatí zaraďovať.

Preto sa **Dom Matice slovenskej v Komárne**, naše pracovisko, stal prirodzeným centrom slovenskej kultúry. Väčšinu (85%) podujatí organizujeme v slovenčine a prevažne pre slovensky hovoriace publikum.

Rovnako tak školy s VJS v rámci vzdelávaco-výchovného procesu organizujú svoje podujatia - záverečné predstavenia, výchovné koncerty a podobne u nás.

Do roku 2022 sme pre školy vytvárali špeciálne podmienky a dávali sme im výrazné zľavy, aby sme podporili návštevy divadiel u žiakov stredných a základných škôl.

Všetky predstavenia Dramatického krúžku, ako aj Slovenských rebelov, sú za dobrovoľné vstupné. Naším poslaním tu bolo a je vytvárať dostupnú a kvalitnú kultúru.

Prirodzene sa orientujeme na slovenského diváka z okresu Komárno, ale v poslednej dobe sa naše predstavenia stali natol'ko vyhľadávané, že za nami dochádzajú už aj diváci z Bratislavy, celého Nitrianskeho kraja, ale aj zo stredného Slovenska a aj zahraniční Slováci z pohraničného územia Maďarskej republiky.

Žiaľ, udalosti posledných rokov, inflácia, nedostatočné financovanie Matice slovenskej, ale najmä kovidové opatrenia a následná energetická kríza, spôsobili stále väčšie a väčšie finančné problémy.

V roku 2023 sme boli nútení oznámiť verejnosti, že ďalej nedokážeme prevádzkovať budovu Domu Matice slovenskej v Komárne. Len následná spontánna zbierka, iniciatíva NR SR - finančná pomoc zo strany MK SR a sponzorské dary zamedzili tomu, aby sme budovu uzavreli.

S príchodom novej vykurovacej sezóny - november 2023 - opätovne stojíme pred otázkou, ako zabezpečiť ďalšie pokračovanie prakticky jediného slovenského divadla v Komárne. Preto prichádzame s touto iniciatívou.

Zabezpečenie plynulého pokračovania veľmi dobre fungujúceho slovenského divadla v okrese Komárno je v záujme SR.

Domnievame sa, že je v záujme Slovenskej republiky zabezpečiť pre Slovákov žijúcich v okrese, kde sú v menšine, dostupné a kvalitné kultúrne vyžitie. Rovnako tak je v záujme zahraničnej politiky Slovenskej republiky poskytnúť zahraničným Slovákom v Maďarsku možnosť kultúrneho vyžitia v mieste, ktoré je pre nich pomerne ľahko dostupné.

Slovenské divadlo v Komárne

by zabezpečovalo

- *podporu vzniku pôvodnej tvorby*
- *tvorivú, umeleckú prezentačnú činnosť*
- *sprístupňovanie kultúry a podporu návštevnosti*
- *podporu spolupráce medzi dvoma kultúrami*
- *podporu menšinovej kultúry na oboch stranách Dunaja*
- *cezhraničnú spolupráca Slovákov a Maďarov*
- *postupny vznik profesionálneho divadelného súboru*

V tejto chvíli nie je potrebné vytvárať podmienky pre vznik umeleckých telies, nie je potrebné financovať úvodné materiálno-technické zabezpečenie, pretože občianske združenie Dramaťák a Rebeli disponuje základným technickým aj personálnym vybavením. Matica slovenská vlastní v Komárne plne funkčnú budovu divadla a ochotnícke združenia ju postupne zveľaďovali a zabezpečovali jej prevádzku.

V tejto chvíli je len potrebné, aby štát vypomohol s prevádzkou už funkčného a navštevovaného divadla. Vypomohol s prenájmom priestorov a financovaním základného manažmentu divadla. V nasledujúcom období by tak postupne mohol vzniknúť profesionálny umelecký súbor, ktorý by sa začlenil do Kreatívneho priemyslu a plnil by dôležitú úlohu v regióne.

Rozpočet

Nevyhnutný celkový - ročný rozpočet nepresahuje aktuálne 285 000,- € ročne.

Manažment ľudských zdrojov135 000,- €

Finančné vzťahy a technická prevádzka150 000,- €

V tejto sume, čo je mimochodom len 1/3 rozpočtu napr. Tanečného divadla Ifjú Szívek, dokážeme každý rok zabezpečiť:

- *vznik a naštudovanie 60 minútovej novej (pôvodnej) tvorby*
- *reprízovanie inscenačných titulov (30 predstavení)*
- *5 predstavení so zameraním na detského diváka*
- *uvádzanie umeleckej produkcie na vlastnej scéne*
- *výrazné (50%) zľavy na prenájom divadelnej sály pre školské predstavenia*

Zdôvodnenie rozpočtu

Príspevok zo štátneho rozpočtu na plnenie činností by mal byť v rámci bežných výdavkov stanovený **v celkovej sume 285 000,00 eur** (slovom: dvestoosemdesiatpäť tisíc).

Orientačný ukazovateľ počtu **zamestnancov** by sa stanovil na 6. (čo je odhadom náklad **135 000,- €**)

- *generálny riaditeľ Slovenského divadla v Komárne*
- *ekonóm*
- *umelecký riaditeľ, kultúrny referent*
- *technik, stavba scény*
- *zvukový technik*
- *technik svetiel a špeciálnych efektov*

V takomto personálnom vybavení by bolo možné, aby bola zachovaná súčasná situácia, aby postupne vznikal profesionálny umelecký súbor. Zároveň, aby divadlo naďalej podporovalo vznik neprofesionálnej tvorby, hostovanie divadiel v Komárne a ďalšie umelecké aktivity ako je účasť a podpora festivalov a iné.

Prenájom priestorov, technické vybavenie, bežné výdavky (cca 150 000 €).

- prenájom divadelnej sály a šatní pre aktivity MS, Dramaťáku, FIS Slovenských Rebelov
- čiastočný prenájom pre školy s vyučovacím jazykom slovenským
- čiastočný prenájom pre organizácie podporujúce kultúrne vyžitie Slovákov
- prenájom kancelárii pre manažment divadla
- prenájom nácvikových sál pre vznik neprofesionálnej a neskôr profesionálnej tvorby
- technika pre zabezpečenie aktuálnych predstavení
- dekorácie a technika pre vznik ročne dvoch nových predstavení

V ďalšom období by sa rozpočet postupne menil a prispôboval situácii. Cieľom je zachovať a podporiť existujúci stav v Komárne, a založiť profesionálny súbor, ktorý by pokrýval potreby obyvateľov tohoto regiónu.

Aká veľká by mala byť angažovanosť štátu?

Poskytnutím takéhoto ročného príspevku po dobu min. 5 rokov Slovenské divadlo v Komárne, štátna príspevková organizácia, zabezpečí, že sa budeme môcť pokojne venovať tomu, čo vieme najlepšie - tvorbe. Tvorbe najmä pre Slovákov žijúcich v okrese Komárno, ale aj v prilahlých oblastiach, vrátane Slovákov žijúcich v Maďarsku.

Budeme sa aj naďalej uchádzať o granty a podporu sponzorov, ale bude pre nás jednoduchšie podporovať slovenskú kultúru v regióne.

Tiež by to znamenalo, že školy - naše deti, sa dostanú ku kultúre oveľa jednoduchšie.

Matica slovenská by tak mala zabezpečený chod dôležitého pracoviska v Komárne.

V nasledujúcom období 5 rokov, by sme v spolupráci s odbornými garantami pracovali na vzniku profesionálneho súboru.

Prečo je potrebná systémová pomoc štátu?

Tým, že celá tvorba stojí a padá na dobrovoľníckej báze a MS, ale ani mesto Komárno, aktuálne už nemajú prostriedky na udržanie chodu takejto inštitúcie, je naša činnosť ohrozená.

Minuloročná energetická kríza takmer zapríčinila krach budovy Domu MS, čo by okamžite ukončilo všetky aktivity a zapríčinilo zastavenie činnosti jediného slovenského divadla v okrese. Len spontánna finančná zbierka divákov, najmä súboristov okolo Rebelov a Dramatáku a aktuálna systémová pomoc mesta, zastavila už istý krach.